

GASETA DE LES ARTS

1.er MAIG 1927

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any IV.— Núm. 72

La conservació de les Drassanes i la Capella de l'Hospital Militar

El passat mes de novembre, en una de les sessions de la Junta de Museus (una de les darreres en què actuàvem de Secretari), el senyor Bonaventura Bassegoda, arquitecte, delegat de les Societats Artístiques, va presentar la proposició de què, en procedir-se a la renovació del barri de les Drassanes, la Junta intervingués prop de les autoritats, per a salvar d'enderroc els antics bastions de la drassana barcelonina. La Junta acceptà la proposta i es nomenà un delegat perquè, d'acord amb l'Acadèmia Provincial de Belles Arts i la Comissió de Monuments, actuessin en l'hora i moment oportú en defensa del bell i únic monument.

A aquestes hores no sabem ço que pensen respecte la conservació de les drassanes, les autoritats, ni ço que en defensa d'ella han fet la Junta de Museus i les altres entitats oficials esmentades. Joan Sacs, des de *La Publicitat*, atent a les valors del nostre patrimoni artístic, ha llençat la primera veu d'alarma pública, i el Centre Excursionista de Catalunya ha organitzat una exposició molt interessant de gràfics del què és la drassana i de solucions exemplars de conservació de monuments antics en les ciutats que saben estimar-los. Altres publicistes eminents han donat la seva opinió, i podem dir que, tant de part de les corporacions artístiques oficials com de les opinions emeses en la premsa, se'n desprèn que és voluntat unànime la de què la nostra drassana gòtica es conservi.

Sembla que l'arquitecte Girona ha formulat un projecte, que no sabem si és oficiós (idea del què podria fer-se) o oficial. No hem vist aquest projecte ni el podem judicar. Sembla que el notable arquitecte conserva la drassana, i l'opinió de l'autor d'un projecte que suposa l'estudi detingut de la qüestió, és opinió de pes.

No podem pas creure que les autoritats barcelonines opinin que s'ha de destruir, com a cosa inútil, un monument tan gloriós, únic tipus exemplar de drassana gòtica que resta a tota l'Europa. No creiem tampoc que tot i reconeixent el seu enorme interès i l'honor que és per a la nostra ciutat marítima, l'aspecte econòmic de la reforma proposada els porti a sacrificar l'edifici venerable. Els pams de terreny que ella

s'en emporta són, dins un projecte de setze o divuit milions, poca cosa. Finalment, ningú en nom de l'estètica del conjunt dels nous edificis que s'hi vulguin fer, podrà defensar el destruir les velles naus d'on sortiren els vaixells guerrers i mercaders a escriure damunt l'aigua de la mar la pàgina més gloriosa de la

El monument, si és interessant, si és bell, si té una història, no l'hem de treure com una nosa venerable que es guarda en un reco, sinó que Barcelona se l'ha de penjar al bell mig del pit com un títol honorífic. Els monuments antics, tinguin el valor artístic que tinguin, per aquest o pel que representen, no n'hi ha

Tota reforma, per tal, entenem que deu partir de la visualitat i valoració de la drassana i del que resti d'antigues construccions de defensa a ella annexes, i tot el que no sia això, serà, al nostre modest entendre, un manament greu a la nostra honor ciutadana, perquè li lleva un dels més alts motius d'honor.

S'ha llençat la idea d'instal·lar allí un Museu Marítim: Rafel Benet i l'arquitecte Girona en són autors. Fa anys que es parla d'aquest Museu Naval. Un cap de l'Armada, qui ocupà la Comandància de Marina de Barcelona, té el propòsit de fer-lo, i té, més que el propòsit, materials recollits. A estones ha tingut l'ajuda de l'Ajuntament, i en altres ha semblat que li anava a ésser concedit un local on instal·lar i començar l'obra de recopilació. Als inicis de l'actual règim se li concedí, per acord municipal, el pavelló de la Vaqueria suïssa del Parc (?); però la cosa no passà endavant ni a base d'un edifici tan idíl·lic, suís i inútil com la vaqueria... Ara seria l'hora, i si la suficiència de les naus era superior de moment als materials reunits, heu's aquí un lloc magnífic on adrejar unes seccions de records històrics barcelonins, que nosaltres varem instal·lar al Museu de la Ciutadella fa dos anys, cansats de veure «aquells records» desats en els armaris del Museu i esperant que, tot i no estar en lloc a propòsit, la seva presència als ulls del públic fomentaria l'augment de les col·leccions i determinaria, per ell, el trasllat a un lloc més a propòsit i fora

de l'àrea dels museus d'art.

Cal pensar que la drassana seria un lloc admirable per aquest Museu, i recordar-se que a Barcelona la vida va depressa, les coses canvien ràpidament i que ningú té cura de guardar els objectes, sovint modestos, que són valors per a la reconstrucció de la fesomia de la Barcelona que se'n va.

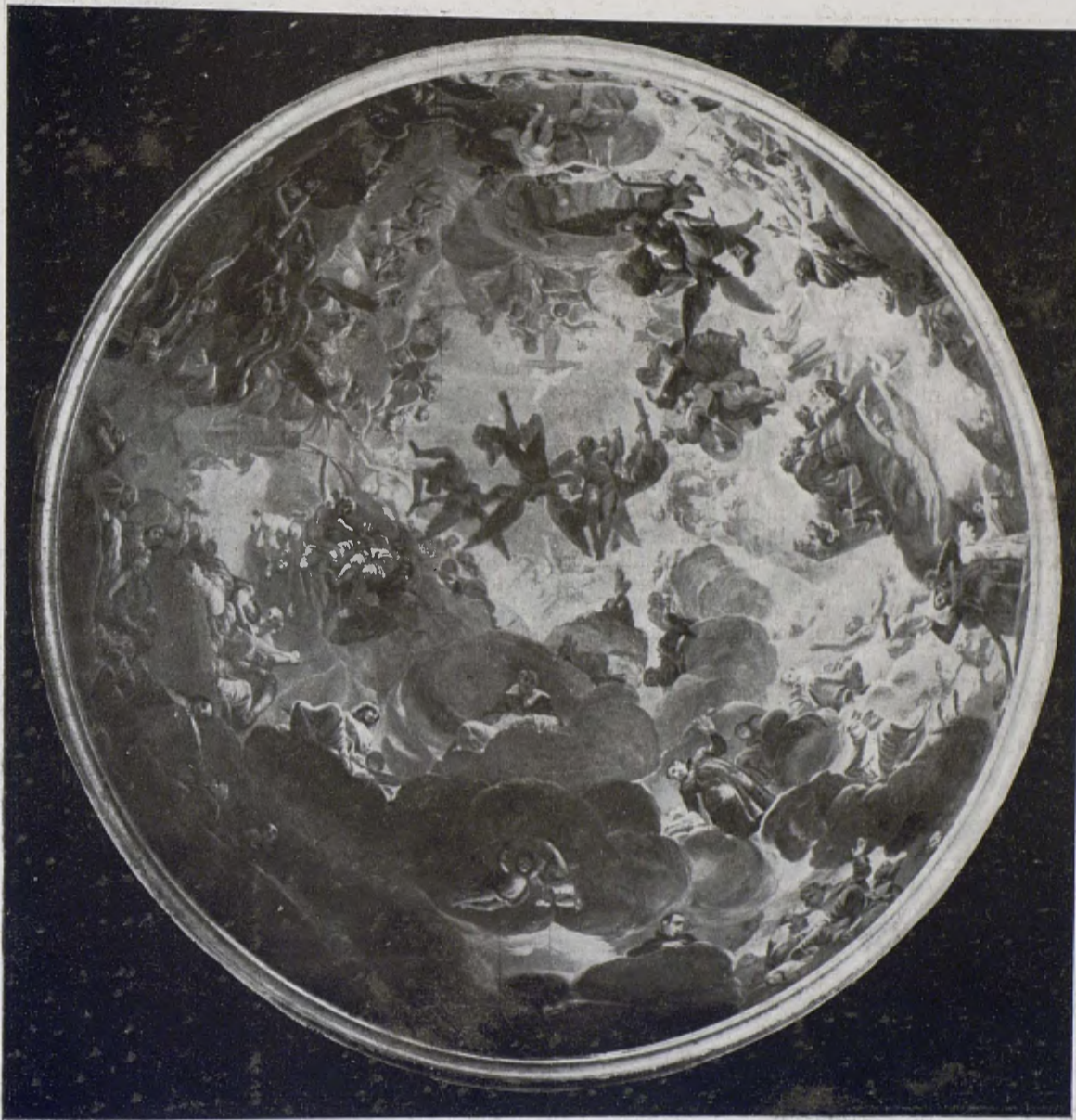
Heu's aquí, doncs, el nostre criteri en la qüestió de la drassana:

Primer. Conservació total del monument.

Segon. Visualitat exterior i valorització del monument.

**

Altres aspectes del problema, que porta aparellat la cessió a l'Ajuntament dels edificis militars, és el de

La cúpula de l'Hospital Militar, obra de Flaugier que es tracta de conservar ara al cedir l'Estal a l'Ajuntament de Barcelona, els edificis militars.

història de Catalunya. Tot fa creure, doncs, que la drassana serà conservada; però no tot el problema rau en la simple conservació.

Hem vist en l'obertura de la Gran Via Layetana, formes de conservació que no voldriem per a la drassana gòtica. Aquesta forma és el trasllat de l'edifici. Així es va fer amb la capella gentilíssima de Santa Marta que hi havia a la Riera de Sant Joan. Així es va fer amb la Casa del Gremi dels Calderers. Així es va fer amb alguns altres exemplars típics de cases barcelonines, les engrunes artístiques dels quals (pintures i portalades) anaren a parar al Museu... No, aquest sistema no és avui admissible, ni resol res, i seria d'altra banda de molt difícil aplicació en el cas del monument que ens ocupa.

prou amb guardar-los, sinó que cal lluir-los, i certament cap de tan a propòsit per al nostre lluíment com la drassana.

La drassana és l'obrador on es feien les nostres naus, i tota la història i tota la glòria marinera de Barcelona i de Catalunya hi és lligada. Tenim el *Llibre del Consolat de Mar*, que és la llei del tràfec marítim, i tenim l'edifici on es feien les naus que caminaven pels camins que el llibre gloriós assenyalava. Cap nació del món pot presentar altres testimonis tan gloriosos i d'una tan noble categoria, i de cara a la mar, que és el portal més gran de Barcelona, hi hem de mostrar a tots els que vinguin, amb el més noble orgull, aquest floró de la nostra corona.

la necessitat de conservar la bella cúpula de l'església de l'Hospital Militar, pintada per en Flaugier. Reproduïm en la nostra primera pàgina una fotografia de la interessant pintura, una de les escasses, si no l'única cúpula pintada d'aquesta època que hi ha a Barcelona. Cal conservar aquest monument. La qüestió ofereix aspectes i dificultats tècniques que cal mirar atentament; però s'escau pensar que la conservació de la bella capella de l'Hospital Militar no seria certament cap nosa i que amb aquesta conservació tindriem la millor manera de guardar el monument pictòric del nostre Flaugier, el nostre representant de tot un període de l'art barceloní de finals del segle XVIII i principis del XIX i l'obra d'ell més completa i més important.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

Jaume Mercadé, pintor i joier

Entre els artistes de les darreres promocions que més han contribuït a Catalunya a la restauració dels bells oficis, Jaume Mercadé hi ocupa un lloc molt assenyalat. Pintor i joier alhora, hi ha en les seves joies harmonies de colorista insuperades i en els seus quadres finors d'observa-

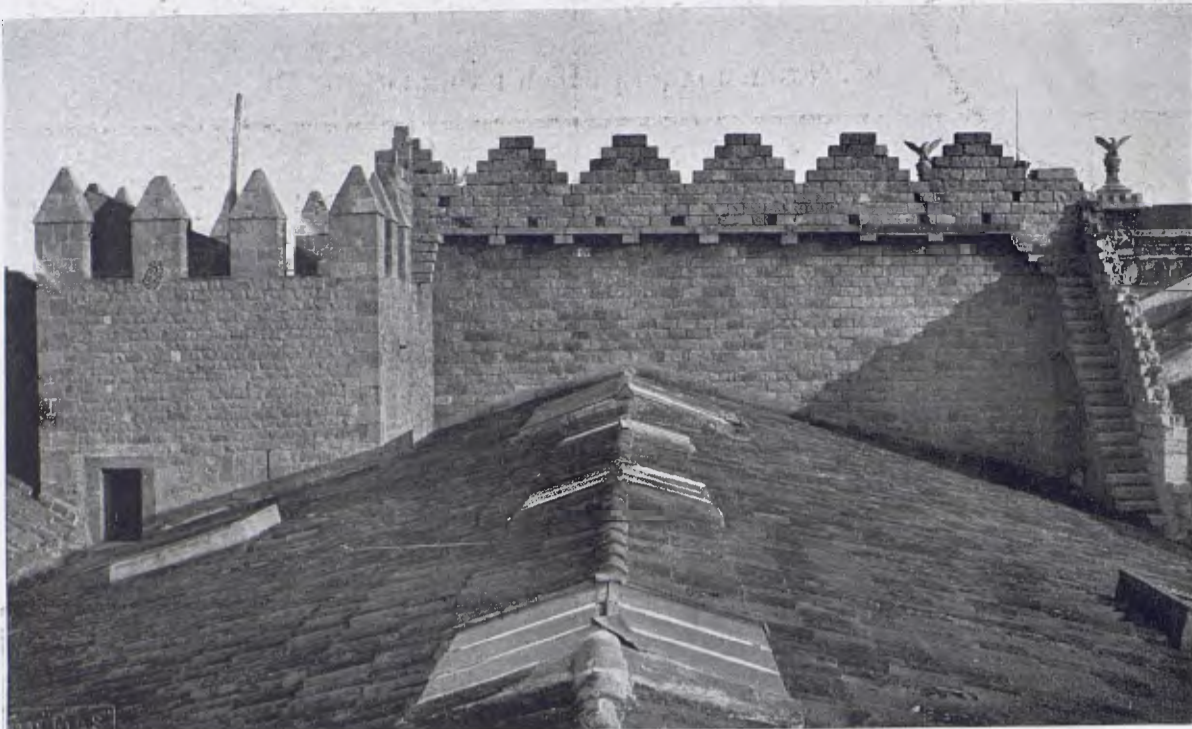
ció i d'atenció que revelen una mà avesada a tocar les coses i a veure-les d'aprop. Les joies de Mercadé, alhora tenen un batec suavíssim de cosa viva i arriben a donar sovint la sensació d'aquells éssers preciosos i indecisos que viuen com a flors misteriosament animades al fons de la mar. Els seus paisatges, en canvi, tenen sovint l'alè de la vida, com delinat pels límits d'un estilisme gat. El joier i el pintor, doncs, es completen, i mútuament s'aporten aventatges a l'obra respectiva, donant arquitectonisme al paisatge i naturalisme a la joia.

La pintura de Jaume Mercadé ha pecat, però, sovint del que peca la

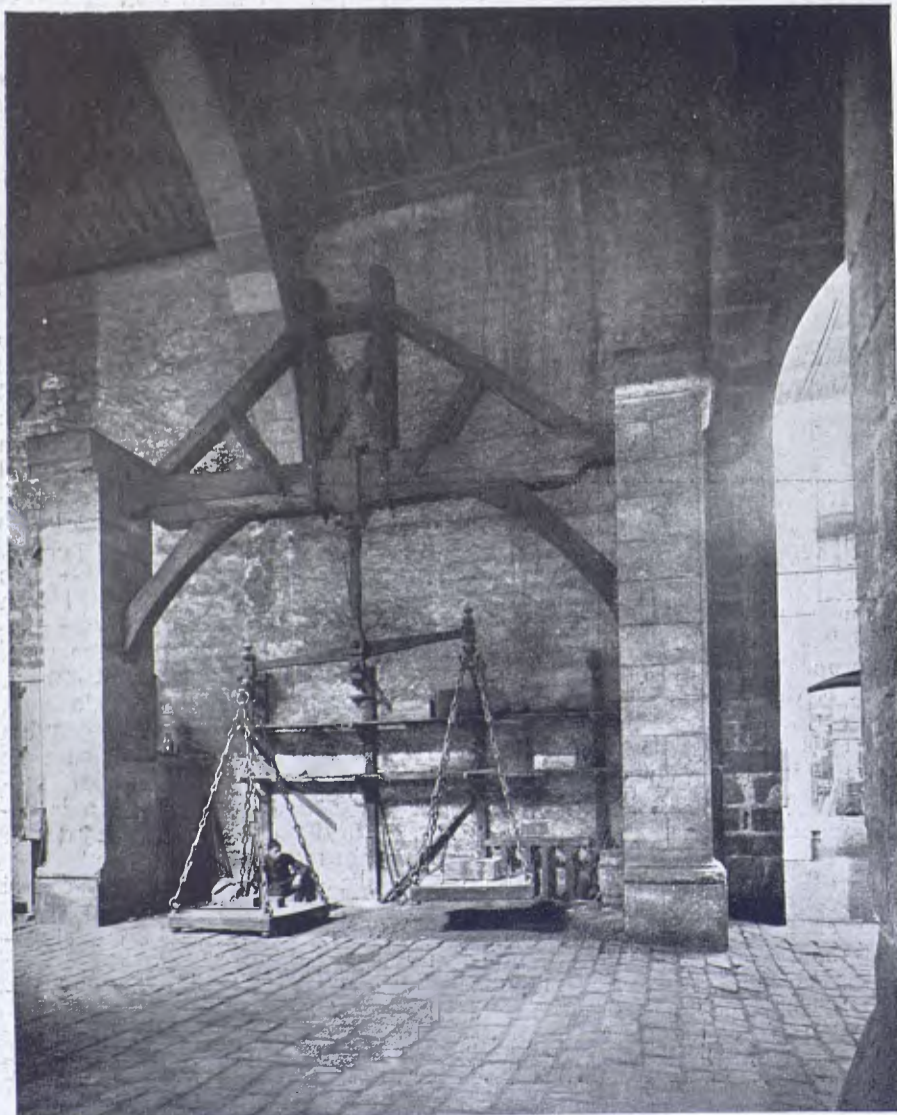
pintura de tota la gent jove, que és el mateix pecat que el qui té la fruita a l'arbre abans de madurar, ço és: el de no ésser madura. L'orientació de Mercadé cap als estilismes a la Derain ha arribat a aprimar tant la substància pictòrica dels seus paisatges, que en algunes estones gairebé no n'hi quedava. Els escenaris on ha pintat l'artista, que són les terres del Camp de Tarragona, tenien a base de l'estil de Mercadé, una interpretació pròpia a la llur fina austeritat; però com que l'estil no es la vida, i el que l'art vol és la vida expressada com sigui, l'estil de Mercadé no resolva el plet fins que l'emoció directa del natural venia

la íntima plenitud.

Si com a pintor ha aflluixat les línies limitadores de l'estil, deixant que l'emoció jugués amb elles i els imprimís noves i més substancioses formes, Mercadé joier es mostra, en canvi, en les seves joies més arquitecte i menys pintor que mai. Una mena de frenada energia contra els seus colorismes magnífics d'altres dies l'ha portat a una intel·ligent i més freda atenció que les formes de les seves peces, on l'estudi dels volums i les solucions d'enllaç entre ells són portats a una apuradíssima perfecció. Confessem que, tot i reconeixent la gimnàsia saludable que hi ha en aquestes reaccions i concii-

Cobertes i marlets de la Drassana de Barcelona.

Les balances del contrast públic de mercaderies, que es conserven a la Drassana.

Una de les naus de la Drassana de Barcelona.

amb gran intensitat a imposar-se, sobirana, damunt dels estilismes i produïa una tan bella obra com aquest «Paisatge del Camp de Tarragona», que era la més bella tela de l'exposició que ara en Mercadé ha celebrat a la Sala Arenas, on estil i emoció responen a un sol ritme, i són: l'un expressió, verb naixent on s'encarna la realitat invisible de l'altre.

En aquesta pintura, la més equilibrada de Jaume Mercadé i, així mateix, la més completa, s'han adjuntat en un tot harmònic les seves aptituds d'estilista i d'artista corprès al contacte de la realitat. En ella l'estil no és una cal·ligrafia, sinó la fórmula de l'emoció, la silueta contingent d'ella, que s'infla i es contorna suaument al gravitar de

sions estimem el colorisme de Mercadé, que no cal confondre amb trucs de camuflatge anti-quarista, com un dels millors atributs de la seva personalitat artística i un dels més preats valors d'ella. Mercadé, en la coloració dels metalls a base d'esmalt i en la juxtaposició prop d'ells de les pedres precioses, ha assolit harmonies d'una finesa i un encís únic. Ha aconseguit donar a les peces metàl·liques qualitats i tendreses vegetals i palpitations d'un interès singularíssim en l'art de la joieria moderna. Cert que en la seva fuga colorística la natura de les matèries era sovint oblidada (i d'això n'hi fet retret més d'un cop), però no és menys cert que aquest defecte no nega que en aquella tenència, més que en la freda arquitectonització actual, en Mercadé hi triomfava plenament, i que seria de doldre una desviació d'allò que constituïa el seu «foc» i que, ordenat dins el cinyell de la raonada arquitectura d'ara, ha de produir obres tan belles com algunes de les que suara ha exposat.

Vagi la nostra felicitació al pintor i al joier, en qui hem de reconèixer una personalitat d'artista vigorosa, definida i inconfusible. Llargues anyades de treball li donen avui els coneixements que en les categories del saber obren les portes al mestratge. De les obres d'aquest mestratge ens cal saber-n'hi grat tots els qui estimem les nostres coses i

considerem que les conquestes dels artistes són un patrimoni que augmenta els prestigis de la pàtria.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

El pintor Joan Serra

El pintor Joan Serra arriba ara de poc als regles del mestratge, després d'una sèrie d'anys d'esforços i assaigs en els quals s'enuncià, ja des dels més primerencs, una personalitat ben definida i una visió de les coses ben pictòrica i ben personal.

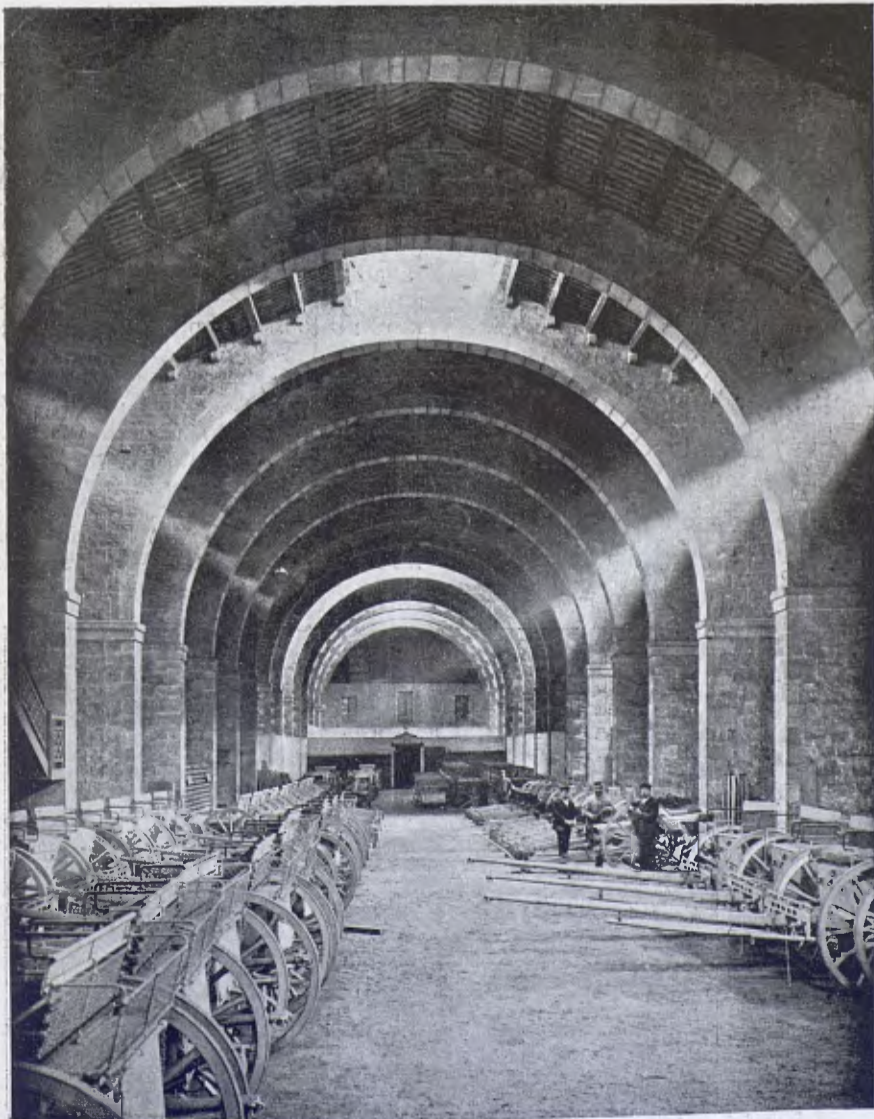
Discreta i suaument, la pintura

d'en Joan Serra ha anunciat tothora un programa difícil de portar a terme, i ha assenyalat en l'autor una orientació i unes finalitats ben precises. Diríem que tot al llarg d'aquests darrers cinc anys la pintura d'en Serra no ha canviat gens. La única cosa que ha fet és avançar. Res, doncs, de dubtes ni indecisions d'orientació ni abarcaments d'un estil a l'altre a l'embat de les modes. Esperit segur, en aquesta qualitat importantíssima que la seva obra jovençana de cap a cap revela, hom

sensibilitat sel·leccionadora que sols copsen un color dels molts que hi ha en la natura, l'ull espiritual d'aquest pintor sols cospa dels cossos aquesta condició de la llur matèria, i és a través d'ella que se li revelen les condicions restants de quiscun. Com qui sols veu el dibuix, com qui sols veu el color, com qui sols veu les valors, com qui sols veu els ritmes que entre ells formen, ço que és dir l'arabesc, Joan Serra veu la qualitat, ço que és dir la vida. Per aquest punt penetra en elles, i per la finestra

Aspecte de la Drassana en l'extesa d'una de les seves naus.

Altre aspecte de la Drassana.

Estructura de la Drassana de Barcelona.

Jaume Mercadé, pintor i joier.

magnífica de la natura constituint dels cossos i dels conjunts naturals, troba el rest, l'integral del paisatge. El més material li dona el secret del més íntim, i ens descobreix que l'expressió, el caràcter, té com a verb únic la vida.

Vitals són, abans que tot, les obres de Joan Serra. Delicada i finament palpiten. La seva visió és normalista, i cap acord dramàtic subjectiu torba la tranquil·la manifestació de la realitat. Com un bon obrer, la plasma i ella parla.

Però cal dir que el punt de partida de Joan Serra és el més difícil. Molts i molts acaben per allí on ell comença. En molts i molts, la qualitat, que és l'alè de la vida, apareix com una apoteosi al capdavant de mil accidents subjectius. Pintura sense idea aquesta, té al fons la gran idea de plasmar els estats de la vida, que és la gran idea que fa immortals totes les grans obres d'art. Que «la Matinada» famosa, de Corot, no són les nimfes dansant, sinó aquell alè flonjo d'aurora que xopa tota la tela; aquell «estat» natural perpetuat en la forma harmoniosa i sintètica del verb pictòric.

Com un alè ens miren les teles joves del jove pintor i les estimem per aquesta sensació de vida que tan discreta i suaument s'ens imposa. Les cosetes del paisatge per ell pintades troben el dibuix i la situació de les llurs valors de to en aquest delit bondados i penetrant de l'artista en fixar la seva condició natural. Transparents i vívides, tenen les teles d'en Serra una lleugeresa d'esmalt translúcid, una vibració de carnacions en flor i una manera d'insinuar aguda i ingènua alhora.

Modestament, creiem veure en ell un dels temperaments millor dotats del nostre moment artístic actual, que anuncia un mestre pel qui sentim des d'ara totes les nostres predileccions i en qui no creiem pas que les influències que en tot esperit jove han de pesar el desviïn mai d'aquesta finalitat que ha encaminat fins ara els seus passos en la carrera de pintor, l'últim dels quals, que és el que ens ha mostrat en la seva exposició darrera; el judiquem com un dels passos més fermes que ha donat.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

JAUME MERCADÉ. — «Paisatge del Camp de Tarragona.»

LES EXPOSICIONS

Galeries Layetanes. — Ha exposat en aquestes Galeries una col·lecció molt notable de pintures l'artista Sr. Angel Cánoves, que es presenta per primera vegada al públic, després d'una sèrie d'anys de treballs esforçats i sòlids, dedicats principalment al conreu de les arts decoratives, en el camp de les quals s'ha distingit.

La seva matèria és rica, i la visió d'una profunditat notable. Els seus bodegons de fruits són especialment dignes d'esment, i es poden trobar entre ells trossos pictòrics d'excel·lent qualitat. El seu contrallum «Flors» és exquisit; amb el «Cistell de fruites», són les dues millors obres de l'exposició. Qualques notes d'interior i de paisatge diuen com aquest pintor mereix l'atenció dels nostres *amateurs*.

Rigobert Soler exposa també en aquestes Galeries una sèrie de teles sobre temes d'Eivissa i València. La seva pintura revela l'estil típic de l'escola valenciana. Una facilitat agradable i brillant constitueix el tema de major interès d'aquesta pintura, que presenta en algunes notes moments d'emoció del major valor.

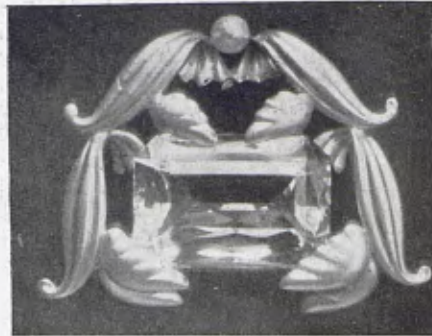
A les Layetanes també exposa el pintor Sancho una sèrie de quadres a l'oli i dibuixos sobre temes figurats.

També hi exposa el jove pintor olotí Ramon Bernades, el qual ve a augmentar la legió dels artistes d'aquella escola que ara té a lu Pasqual per cap. El pintor Bernades és, però, un fruit novell i és difícil precisar, a través de les seves obres, els caràcters de la seva personalitat, tota envoltada encara per les influències dels mestres. El que es revela, sí, en ell, és un temperament de pintor que sap dir les bel·leses de l'espectacle «olotí» que tants mestres han glossat i que ell sens dubte glossarà en l'avenir amb una paraula nova i pròpia.

Galeries Dalmau. — S'han celebrat a les Galeries Dalmau dues exposicions força interessants. La primera, organitzada per la revista italo-espanyola *Augusta*, donant a conèixer l'obra del notable pintor italià Renato Natali, i la segona, del jove pintor Josep Pujol. D'ambdues manifestacions ens ocuparem en el nostre vinent número, per manca d'espai en aquest.

Sala Parés. — S'ha inaugurat en aquesta Sala una exposició del notable ceramista en Josep Guardiola.

Enguany l'eminent artista, donant treva a les tècniques complicades de la Ceràmica, en quina insis-

JAUME MERCADÉ. — Agulla i penjoll.

tent recerca és on rau tot l'encís i tota la fruïció del conreu d'aquest tan sorprenent art, ha volgut sols esplaiar-se en la tècnica rudimentària de caire popular, assolint peces d'un gran encís que fan honor a la producció abundantosa de l'artista i s'aguanten pel seu valor d'art al costat de les produccions de tècnica més complicada.

Exposició de Joan Vila Cinca a l'Ateneu de Girona

S'ha celebrat darrerament, a l'Ateneu de Girona, una exposició de pintures d'aquest notable artista sabadellenc. Ens plau de reproduir aquí la presentació que de l'artista fa el nostre Director i amic en Joaquim Folch i Torres.

Diu:

«L'autor de les obres que constitueixen aquesta exposició organitzada per l'Ateneu de Girona, és un home que ara ha complert els setanta anys. La seva constitució física robusta, i el seu esperit ben format, li han donat la sort d'arribar a tenir els cabells blancs, sense marfugues»

JAUME MERCADÉ. — «Figues de moro.»

El pintor Joan Serra. (Cl. Serra.)

Natura morta, per Joan Serra. (Cl. Serra.)

al cos ni decadències a l'esperit. El seu art sinceríssim, lluny dels escarrossos senils dels que temen passar de moda, ens arriba fresc i actual. perquè aquest esperit sa, ha sabut caminar amb els temps, sense renunciar ni sacrificar cap dels atributs essencials de la personalitat artística. De cara al paisatge, diu sense preocupacions d'escola ni embussos de problemes la seva visió amb el llenguatge sincer i robust d'una tècnica ben apresada i d'una educació d'ofici ben portada. El borralleig de la veritat transcendent dels as-

pectes de la natura, que la seva ànima d'artista copsa amb una gran simplicitat, fan l'ànima d'aquestes teles, que tenen el cos ben fet.

Joan Vila Cinca nasqué a Sabadell l'any 1856. Hom s'imagina com devia anar a Sabadell això de l'art, en la data que l'artista vingué al món, però d'artista qui hi neix hi neix, i el futur pintor Vila va néixer pintor. Quan començava d'anar a estudi, feia més ninots que lletres, i la dèria dels ninots creixia mentre la de les lletres no arrelava. Heu's aquí el pare de l'artista, modest industrial

de Sabadell, un xic preocupat, i mentre això esdevenia, esclata la pesta de la febre groga a Barcelona, d'on la gent fugia, i cauen a Sabadell, al salvi's qui pugui, en Soler i Rovirosa, en Tusquets, en Sans i altres artistes que feren un llarg sojorn a la vila industrial.

Aquests artistes, que no podien deixar de fer art, ben aviat començaren a treballar a Sabadell. Es va fundar el Teatre Principal i es va estrenar amb decorat d'en Soler i Rovirosa. Aquella estada dels artistes va deixar un rastre a la vila,

i una dama sabadellenca, esposa d'un metge, un dia en saber les trifulgues que passava el pare d'en Joan Vila, perquè el noi les havia donades pels ninots, es va interessar pel futur artista i el va portar a Barcelona al taller d'en Soler i Rovirosa.

L'aprenentatge a can Soler i Rovirosa, però, no donava guanys i duia despeses, i en Joan Vila no volia ésser gravós als pares i amb força contrarietat va deixar el taller del gran escenògraf, es va emplear a Barcelona en una indústria igual a la que tenia el seu pare a Sabadell,

«Paisatge», per Joan Serra. (Cl. Serra.)

«El taller», per Joan Serra. (Cl. Serra.)

va tenir la sort de trobar una casa que el deixaven anar a Llotja a fer les classes de colorit que dirigia en Caba, i a les de la nit no cal dir que hi acudia com sempre, escaient-se en hores que la feina li deixava lliures. Després, quan ja havia feta la carrera, es va anar a perfeccionar a l'Acadèmia d'en Moragas on hi anava el bo i millor dels artistes del temps; allí va conèixer a en Rusiñol, i allí, sota el guiatge d'aquell mestre eminent i desvetllador d'energies que era en Moragas, en Vila es va sentir sumat al moviment de restauració artística catalana que aleshores s'iniciava.

Així Joan Vila Cinca es féu pintor i torna a Sabadell, amb un altre company també artista i també sabadellenc: en Joan Figueras. Un cop arribats, heu's aquí els dos artistes cara a cara davant d'aquell ermot que en qüestions d'art era en aquells temps la vila de Sabadell, avui tan reviscolada en tots els ordres de la vida intel·lectual i artística. Què faran que no faran, entre el tic-tac dels telerets de les quadres que anavan fent poc a poc la prosperitat actual de la gran ciutat fabril, varen decidir el posar junt amb en Ramon Quer una Acadèmia de Belles Arts, on s'ensenyava de dibuixar i pintar. Dibuixant i pintant, en Vila es féu estimar del seu poble, i l'Ajuntament que endevinà els guanys que aquell jove li portaria (i no s'errava), el va pensionar perquè anés a fer els estudis a Madrid. A Madrid hi va romandre cinc anys, alumne de l'Acadèmia de Sant Ferran que aleshores dirigia el famós pintor paisatgista suís en Carles Haes, qui tenia per costat el pintor lleidatà Morera i Galícia, germà del nostre poeta. Joan Vila es va aprofitar. Va anar a l'Escola i al Prado. Avui, quan veieu en el taller d'en Vila els estudis fets al Museu, compreneu com és de sòlida la seva formació de pintor i com va correspondre, aprenent, a l'esforç de l'Ajuntament de Sabadell que l'ajudava.

De retorn a casa, ja el teniu altre cop fent caminar la indústria paternal i fent marxar l'Acadèmia. De seguida aquesta es va fer gran i fou necessari ampliar el local i els ensenyaments. Així s'afegien a les de dibuix i pintura, classes de cultura general. S'ensenyava el francès, s'establí l'ensenyança de teoria de teixits, que era a Sabadell tan útil, i anava creixent, creixent, una escola d'arts i oficis que havia nascut de la dèria de dos artistes i que havia de resoldre en el futur, la preparació tècnica del personal de les fàbriques i havia de criar un planter d'artistes que comencen a fer de la vila de Sabadell, un centre d'art que té avui a Catalunya una força i un prestigi ben aconseguit. De seguida els que menen la cosa pública es donaren compte del que allò valia i podia ésser i l'Escola modesta dels orígens es convertí en una institució oficial. Es fundà un patronat; l'Ajuntament i l'Estat varen subvencionar-lo,

El pintor Joan Vila Cinca.

la Caixa d'Estalvis de Sabadell li féu un edifici magnífic i heu's aquí l'obra d'en Vila, exemple de modestia i d'amor a la ciutat nadiua,

coronada pel millor èxit que pugui assolir una empresa d'home.

Però això no és tot. El modest artista, el professor esforçat, l'anò-

nim apòstol de la bona causa de la cultura sabadellenca; aquell que començà a predicar en el desert, on ningú no el sentia, un dia, corrent pels volts de Sabadell, va trobar entre els terrossos d'un camp restes de ceràmica romana. I ja el teniu fent excavacions, i remouent la terra i fent col·laborar a la seva obra l'Acadèmia de Belles Arts, i interessant-hi la gent de Barcelona entesa en coses d'arqueologia, fins que l'Ajuntament de Sabadell, convençut de la importància que la cosa tenia, va destinar cabals i es va fer completa l'exploració d'un forn de ceràmica romana, productor de grans dòlums per al magatzematge de productes agrícoles. Això va fer que es fundés a Sabadell, sota el patronat de l'Ajuntament, una Junta de Museus i excavacions de la qual en Vila ha sigut l'ànima que ha anat lentament fent el seu fet i que és d'esperar que un dia no llunyà, quan hagi resolt la qüestió del local, ens mostrarà les valuoses obres que té reunides.

Heu's aquí la història d'aquest pintor qui ha estat alhora un ciutadà exemplar. En complir els seus setanta anys, la seva pintura vigorosa encesa i plena de saba, diu prou que aquest gran esperit organitzador i constant desvetllador d'energies no s'ha pas fatigat i que la fibra íntima de la seva passió per la bellesa es manté viva i plena de frisançes.

Jo agraeixo profundament als organitzadors d'aquesta exposició l'haver-me donat ocasió d'escriure aquestes ratlles, que són, alhora que la història verídica i exemplar d'un bon català i d'un bon sabadellenc, un homenatge a aquest venerable artista, qui suma als mèrits d'una obra pictòrica que és, per molts conceptes considerable, els que té guanyats per la seva tasca cultural profundament patriòtica i desenrotllada tot-hora amb una humilitat i amb una tenacitat que la fan més estimable i que estem segurs que la ciutat de Sabadell no oblidarà.

JOAQU. FOLCH I TORRES

Abril de 1927.

Jaume Serra i Gibert

Continuació del número anterior i acabament.

Per haver guanyat en el concurs la medalla d'or que la Societat Econòmica d'Amics del País oferia per a projectes i memòries, s'el nomenà endemés, soci de mèrit.

A l'Institut d'Oviedo tenia de proveir-se una càtedra de dibuix lineal, de figura i adornament. Conegudes allà les extraordinàries aptituds d'en Serra, s'el proposà per a professor; però ell, per a no deixar aquesta terra ni separar-se de sa família, va renunciar-hi.

Al realitzar-se importants reformes a les Escoles de Belles Arts, va tenir-se en consideració el mèrit i gran importància d'en Serra i se li conferí la direcció de la nova classe

Reproduïm, tal com anunciàvem, deguda a la gentilesa del senyor Josep M.ª Dalmases, director d'«El Propagador de la devoció a Sant Josep», la fotografia on el genial arquitecte Gaudí va croquitzar un projecte de barri gòtic. L'autor de la Sagrada Família, projectava en ell, punxes als cloquers i teulades de la Seu i al mirador del rei Martí. Aquest document completa la informació publicada aquests dies sobre la reforma del barri gòtic i ha tingut interès en què quedés resumida en les pàgines de la nostra GASETA DE LES ARTS.

de Metal·listeria, Ceràmica i Obres al torn.

Mercès a les seves gestions, va obtenir-se del Govern que els ajudants fossin considerats a l'igual que els altres professors.

Baix la direcció de l'eminent artista Lluís Rigalt, aleshores director de l'Escola de Llotja, va publicar l'editor Francesc Campanya *El Album Enciclopèdic Pintoresco de los Industriales*. Totes les làmines foren litografies dibuixades per en Serra.

Quan, l'any 1867, va fer-se l'Exposició d'Arts sumptuàries retrospectives, iniciada per en Serra i organitzada amb la seva cooperació per l'Acadèmia de Belles Arts, en vista del bon èxit que va assolir, va encomanar-se a en Jaume Serra l'edició d'un àlbum que encloïa la reproducció gràfica litografiada del més notable d'aquella Exposició.

La manera encertadíssima que en Serra va complir quedà ben demostrada i pot admirar-se encara en els pocs exemplars que quedèn a alguna de les nostres biblioteques. Es titula *Album de la Exposición Retrospectiva de obras de Pintura, Escultura, Arquitectura y Artes suntuarias celebrada por la Academia de Bellas Artes. Publicado por Jaime Serra en 1868 por encargo de la Academia*. Conté 35 làmines amb 112 objectes litografiats escollits dels millors d'aquella Exposició Retrospectiva de pintura, escultura, tapissos, brodats, projectes d'arquitectura, fusteria, metal·listeria, joieria, orfebreria litúrgica, vestiments sagrats, ceràmica, vidres, teixits, etcètera, etcètera. Tots ells dibuixats amb artística perfecció i pulcritud, fins els més petits detalls. És notable, en aquest sentit, la reproducció d'un tríptic de l'adoració dels Reis, d'escultura policromada del segle XVII, exhibit per la senyora Dalmasas de Fontcuberta.

Conegudes les seves grans quali-

tats de decorador i habillíssim dibuixant, era cridat constantment per arquitectes i industrials, per lo que el seu treball anà multiplicant-se de tal manera que va resultar en greu perjudici de la seva salut.

A l'edificar-se la nova Universitat per l'eminent arquitecte Elies Rogent, va cooperar-hi en Serra en gran part. Són obra seva la decoració general del Paraním i molts detalls, capitells, etc.

També treballà en obres del notable arquitecte Joan Martorell.

Se li confià també la decoració principal en unes obres molt importants de restauració de la residència del Governador Civil.

Estava decorant el saló de descans del teatre del Liceu, associat amb el notable artista Josep Mirabent, quan va sorprendre'l la mort el dia 28 de juliol de l'any 1877, comptant-ne sols 43.

Es distingia especialment en Serra, sobre els altres artistes del seu temps, en els projectes d'orfebreria, ceràmica, serralleria, ebenisteria, etc., que concebia i resolia de manera admirable.

D'aquells treballs quedava quasi sempre ignorat son nom un cop executats per altres.

Recordem, d'aquells projectes, els de tres precioses espases d'or que l'Ajuntament de Bilbao va oferir als generals Serrano, Concha i Castilló en commemoració del setge de Bilbao de 1874 i que es varen construir a l'obrador dels argenters Josep Masriera i fills; la medalla commemorativa de l'entrada del rei Al-

fons XII a Barcelona el 10 de gener de 1875; el projecte d'una creu i candeler per a una credença, presentat a una exposició de Belles Arts. Va publicar col·leccions de dibuixos per a l'ensenyança de les arts i establí classes de dibuix en el seu estudi.

De les obres de gran decoració es conserva a l'Acadèmia de Ciències i Arts un admirable projecte d'un plafó per a un saló d'actes d'una Acadèmia. Preciosa obra policromada inspirada en l'estil neoclàssic simbolitzant les Belles Arts. Aquesta obra va presentar-la com a treball acadèmic.

A la Biblioteca del Museu d'Art i Arqueologia de la Ciutadella es conserva el projecte de la decoració del sostre del saló de descans del teatre del Liceu.

La Junta d'aquell teatre va fer l'encàrrec de la decoració total del saló a en Jaume Serra, qui va començar l'obra amb la cooperació del notable artista Josep Mirabent, i, havent mort en Serra abans d'acabar-la, va continuar-la el seu company. Existeix avui encara aquella decoració, diferenciant-se del projecte d'en Serra el quadre central del sostre, que és obra d'en Mirabent.

Fou també decorat per en Serra l'antic cafè d'Espanya, així com la joieria de J. Masriera i fills que establiren al carrer de Ferran.

Si lamentable va ésser la pèrdua d'un artista eminent en el ple de ses grans facultats, en els millors temps de sa vida activa, quan tantíssim

podia fer encara en bé de les arts, no ho va ésser menys la desaparició de l'honradíssim ciutadà d'arrel i soca ben catalanes, dotat d'un cor angelical, amb aquella mena de bon dat tan de casa nostra; treballador incansable i generós fins a esmerçar tot guany a l'estudi i a l'ajut de sos pares i germans.

Els qui, com el que escriu aquestes ratlles, tinguérem la sort de gaudir de sa franca amistat i comptar-nos entre els seus admiradors, ens apena que la nostra insuficiència ens privi de retre a la memòria del eximi artista i bon amic l'homenatge amb la grandesa merescuda.

F. MASRIERA I MANOVENS.

Bibliografia

Necrologia del acadèmic D. Jaime Serra y Gibert, por JOSÉ MASRIERA Y MANOVENS. — Academia de Ciencias y Artes de Barcelona. — 1884.

Galeria biográfica de Artistas españoles del siglo XIX, por OSSORIO Y BERNARD. — Madrid, 1883-84.

Diccionario Biográfico de Escritores y Artistas catalanes del siglo XIX, por ANTONIO ELÍAS DE MOLINS. — Barcelona, 1889.

La Llumanera, revista catalana. — Nueva York.

Album de obras de la Exposición de Artes Suntuarias retrospectivas de Barcelona. — 1867.

Colección de modelos para la Enseñanza del Dibujo, por JAIME SERRA. — Barcelona.

Album Enciclopédico Pintoresco de los Industriales, por LUIS RIGALT Y JAIME SERRA. — Fco. Campanya, editor. — Barcelona.

Revista El Museo Universal. — Madrid.

Monumentos Arquitectónicos de España, por la Comisión oficial de Monumentos. — Madrid.

GASETA DE LES ARTS

Apareix quinzenalment

EDITORIAL DAVID. Corts, 460 — EDITORIAL POLIGLOTA, Petritxol, 8

Subscripció: Barcelona..... 2 ptes. al mes
 Península i Amèrica 30 » l'any
 Altres països..... 36 » »
 Número solt: De l'any corrent Ptes. 1'25 anterior » 2

GUIA DE LES ARTS I DELS ARTISTES

<p>Pintors</p> <p>BAIXERAS, DIONÍS CASP, 46 BENET, RAFAEL MUNTANER, 1, 2.ª, 1.ª BIOSCA, JOAQUIM DIPUTACIÓ, 310. CAPMANY, RAMON ESCUDELLERS, 8, TALLER. CARLES, D. CASP, 56 COLOM, JOAN CLARÍS, 99. ESPINAL, M. A. PROVENÇA, 362. JUNYENT, OLAGUER Bona Vista, 22. MASVILA, F. Pg. S. JOAN, 133. ESTUDI MESTRES, FELIX DIPUTACIÓ, 289, 1.ª RAURICH, NICOLAU ... BARCELONA, 24 (SARRIÀ)</p> <p>Dibuixants-pintors</p> <p>CARDUNETS, ALEXANDRE DIPUTACIÓ, 235, 2.ª, 1.ª</p> <p>Escultors</p> <p>CLARASÓ, ENRIC GRANADOS, TORRA SANT FRANCESC (SARRIÀ). LLIMONA, JOSEP DIAGONAL, 410. OTERO, JAUME ARAGÓ, 329. VILADOMAT I MASSANES, JOSEP SARDANYOLA.</p> <p>Decoració</p> <p>LENA, S. A. PL. ANTONI LOPEZ, 15, 3.ª, 2.ª</p> <p>Decoradors</p> <p>BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA). BUSQUETS, JOAN PASSEIG DE GRÀCIA, 36. LLONGUERAS, JAUME .. RDA. S. PERE, 36, 3.ª, 1.ª MARCO, SANTIAGO ARAGÓ, 280. PALAU, JOSEP MALLORCA, 313. PARCERISAS I C.ª E. GRANADOS, 90 RIGOL, RAMON DIAGONAL, 389.</p> <p>Projectistes de jardins</p> <p>LLIMONA IBENET, RAFAEL CASA BALIARDA-HORTA RIGOL ARTUR PL. TETUÁN, 18. TENDA.</p> <p>Acadèmies de dibuix i pintura</p> <p>BAIXAS Pl, 1, 1.ª</p> <p>Libreries d'art</p> <p>EDITORIAL POLIGLOTA PETRITXOL, 8.</p> <p>Editors de llibres d'art</p> <p>EDITORIAL MONTAÑO-LA, S. A. PL. CATALUNYA, 9.</p>	<p>Reportatges d'art</p> <p>SERRA, FRANCESC SALMERON, 156, 2.ª</p> <p>Efectes de dibuix i pintura</p> <p>GUARDIOLA, I. VALÈNCIA, 199. HORTA, MIQUEL AVINYÓ, 7 TEXIDOR, MODEST RBLA. CATALUNYA, 89. TEXIDOR, VÍDUA E. ... RONDA SANT PERE, 16.</p> <p>Antiquaris</p> <p>COSTACARVAJAL CALL, 28, PRAL. ESCLASANS, MARIA ... PIETAT, 10 DAR.ª CATED. GALERIA MONTLLOR .. FRENERIA, 5. » » QUER FARRÉS, FR.ª ... PALLA, 27. VALENCIANO, J. CORRÍBIA, 2.</p> <p>Catifes (Manufactura)</p> <p>AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).</p> <p>Ceràmica d'art</p> <p>GUARDIOLA, JOSEP MOZART, 6, 1.ª, 2.ª</p> <p>Construcció i decoració</p> <p>BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª. STA. ELENA, 4 I 6.</p> <p>Constructors d'obres</p> <p>OLIVA MALLOL RDA. S. PERE, 48, 2.ª, 2.ª</p> <p>Ebenistes</p> <p>ORRI, FREDERIC ARIBAU, 226. VAYREDA, RAIMOND... BORRELL I DIPUTACIÓ, 111</p> <p>Escultura religiosa</p> <p>CAMPS ARNAU, J. M.ª. ... MONTSENY, 77 (GRÀCIA).</p> <p>Fusteries artístiques</p> <p>CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.</p> <p>Galeries d'exposicions</p> <p>AREÑAS CORTS, 670.</p> <p>Làmpares</p> <p>BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129.</p>	<p>Metalls d'art</p> <p>BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129. CORBERÓ, PERE ARIBAU, 103.</p> <p>Miralls</p> <p>TERRÉS CAMALÓ, F. ... EXPOSICIÓ: LAURIA, 9 TERRÉS CAMALÓ, J. M., S. C. Tallers: VALÈNCIA, 483</p> <p>Mobles moderns</p> <p>BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).</p> <p>Papers pintats</p> <p>GUASCH, FILL DE JOSEP RAURICH, 8. SÀLVIA, FILL DE SALV... PORTAL DE L'ÀNGEL, 4</p> <p>Parquets (fàbriques)</p> <p>CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.</p> <p>Pedra artificial</p> <p>MINGUELL, JOAN PARÍS, 209.</p> <p>Pintors decoradors</p> <p>CASALS PEYPOCH, J. ... ROGER DE FLOR, 164. COROMINAS, MANUEL... ASTÚRIES, 14 (GRÀCIA).</p> <p>Reproduccions artístiques</p> <p>BECHINI, GABRIEL..... ROGER DE FLOR, 162. PRIU, TOMÀS CONSELL DE CENT, 368. RENART, J. DIPUTACIÓ, 271.</p> <p>Tapisseries</p> <p>BLANCO BAÑERES, H... CALL, 21.</p> <p>Tapissers</p> <p>BUSQUETS, JOAN PASSEIG DE GRÀCIA, 36. GILABERT, JOSEP PASSEIG DE GRÀCIA, 114 LLOSA, PERFECTE..... BALMES, 128, TENDA.</p> <p>Tapissos (Manufactura)</p> <p>AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).</p> <p>Vidres d'art</p> <p>GRANELL I C.ª..... ENRIC GRANADOS, 46. TERRÉS CAMALÓ, F. ... EXPOSICIÓ: LAURIA, 9 TERRÉS CAMALÓ, J. M., S. C. Tallers: VALÈNCIA, 483</p>
--	---	---

RAMON SUNYER JOIER

TEL. 813 - S.P. GRANVIA, 660

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

H. Blanco Bañeres

Call, 21 (Pl. S. Jaume). - Telèf. 190 A.

ALFOMBRES
TAPISSERIES
CORTINATGES
LLENCERIA

TAPISSOS PERSES I D'ESMIRNA
NUSATS A MÀ

Art & Marcs

Presents

Sala Parés

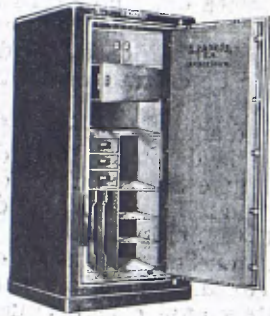
Petritxol, 5 Telèf. 3523 A.

BRONZES D'ART
FERRETERIA I METALLS PER A OBRES
LÀMPARES
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS

BIOSCA & BOTEY, S. L.

VENDES: Rambla Catalunya, 129
Telèfon 1228 G.

TALLERS: Roger de Flor, 189
Telèfon 1005 G.

A. PADRÓS, S. A.

Premiada a l'Exposició d'Arts Decoratives de París de 1926

ARQUES INVULNERABLES PER A CAUDALS
AMB PANY DE SECRET SENSE CLAU

PREMSES PER A COPIAR CARTES

PANYS DE SEGURETAT PER A PORTES DE PIS

BÀSCULES DE ROMAÑA SENSE PESOS.

CAMBRES CUIRASSADES AMB COM-

PARTIMENTS (PER A BANCÓ I BANQUERS)

LA PROVA DE FOC, EXPLOSIUS I LLADRES

Fem tramesa de pressupostos si s'ens demanen

TALLERS: VALENCIA, 501-503 • CASTILLEJOS, 247-249
DESPTX: RONDA SANT PERE, 21 • BARCELONA

RENART

Reproduccions

Enquadraments

d'art

Diputació, 271

Barcelona

GALERIES LAYETANES

Corts Catalanes, 613 Tel. A. 4902

EXPOSICIONS D'ART

TAPISSOS
LÀMPARES
DECORACIÓ

CONSTRUCCIÓ DE MOBLES
D'ESTIL

¡GRAN ÈXIT!

RESUM

DE LA

HISTORIA GENERAL DE L'ART

per en

IOAQUIM FOLCH I TORRES

Director dels Museus d'Art i Arqueologia de Barcelona,
Ex-professor d'Història de l'Art a l'Escola Superior de
Bells Oficis

SUBSCRIPCIÓ:

a 1'50 pessetes quadern :: Dos quaderns mensuals

EDITORIAL DAVID - Corts, 460 - BARCELONA

TALLER D'EBENISTERIA

DE

Frederic Orri

Construcció de
mobles de totes
classes

ARIBAU, 226 • Barcelona
Telèfon 2091 G.

Fusteria

Enric Tarragó

TALLER DE CONSTRUCCIONS:

Consell de Cent, 283. Telèf. 3504 A.

FÀBRICA D'ELABORAR FUSTA:

Roger de Flor, 132. Telèf. 327 S. P.

TALLER DE TAPISSERIA I DECORACIÓ

JOSEP GILABERT

ANTIGA CASA ROSELLÓ

Es tallen fundes i confec-
cionen tota mena de cor-
tinatges. Especialitat en
sillons de gran confort.

Passeig de Gràcia, 114 • Telèfon 2634 G.
BARCELONA

RIGALT, BULBENA i C.

VIDRIERIA D'ART I INSTAL·LACIONS

CASANOVA, 32 (entre Corts i Sepúlveda)
TELÈF. 5343-A. BARCELONA

SILLÓ DE REPÓS

Patent n.º 93559

POT GRADUAR-SE A QUATRE POSICIONS
DIFERENTS AVENTATJA EN CONFORT
I EN ECONOMIA AL SILLÓ ADJUSTABLE DE
FABRICACIÓ ANGLESA

Model A.

Tapissat amb molles

Model B.

Amb coixins de miraguano

A. Badrinas

Neptú, 2 (G.)

BARCELONA

G. Homar

Mobles

Làmpares

Decoració

Antiguitats

Canuda, 4 BARCELONA

Areñas

FOTOGRAFIA i EXPOSICIONS

Procediments pigmentaris

Gomes

Tintes

Carbons

Esmalts

Venda d'obres

i objectes d'art

Antiguitats

Decoració

Mobles

Corts, 670 (junt al Ritz)

QUADERNS DE DIVULGACIÓ ARTÍSTICA DE LA GASETA DE LES ARTS

Director: JOAQUIM FOLCH I TORRES

EL TRESOR ARTÍSTIC DE CATALUNYA

HA SORTIT EL PRIMER QUADERN DEDICAT A

EL RETAULE DELS REVENEDORS

HA SORTIT EL SEGON QUADERN

ELS ANTICS VIDRES CATALANS ESMALTATS

Formaran aquests quaderns, en sèries, un veritable catàleg artístic monumental de Catalunya

Subscripcions a la col·lecció "GASETA DE LES ARTS"
EDITORIAL POLIGLOTA. - PETRITXOL, 8

Reproduccions artístiques
en marbre, pedra, etc.

Fundició de bronzes a la cera perduda

Gabriel Bechini

TELÈFON S. P. 120

Roger de Flor, 162, i Consell de Cent, 430

Barcelona